

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 128732

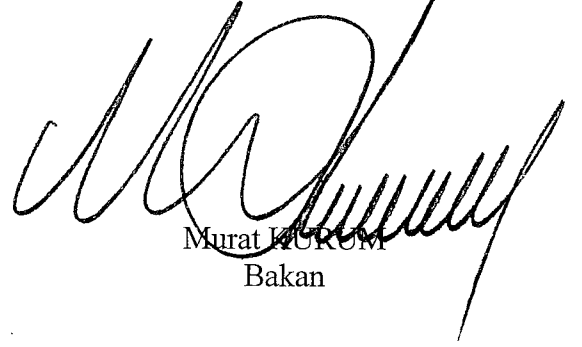
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

24 Haziran 2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (1 Adet- 9 Sayfa)
- Cevap Yazısı (72 Adet, 161 Sayfa)

GİRESUN MİLLETVEKİLİ
SAYIN NECATİ TIĞLI'NIN
TBMM 7/25251 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

SORULAR

Doğu Karadeniz Bölgesi'nin oksijen dolu dağlarından doğan ve süzülerek akan küçük dereler vadilerden inerek birleşirler ve Giresun'un Espiye ilçesinden denize dökülen 80 km uzunluğundaki Gelevera Deresi (Özlüce Deresi) adını Boynuyoğun kolunun doğduğu yayla olan Gelevera'dan alır.

Üzerinde Gökçebel Barajı bulunan Gelevera Deresi'nin bir kolu olan Karaovacık Deresi üzerine de Alaçamdere Barajı yapılmıştır. Gelevera Deresinin çevresinin turizm alanı yapılacağına dair açıklamalar bile bölgenin ne kadar önemli bir yer olduğunu anlatmaya yetiyor.

Gelevera Deresi ve Gökçebel Baraj Gölü için yapılan planlardan birisi Yeşil Yol Projesi içerisine dâhil etmek olsa da bir diğeri muhteşem eğimi, dört mevsim dengeli akan bol suyu sayesinde rafting sporuna olan uygunluğu, tarihi yolları ve yaylalarında doğa yürüyüşü yapılacağı ifade edilerek tanıtılan ve bunun için duyurular yapılan doğa harikası bir yer olduğu için birinci derece sit alanı ilan edilmelidir.

Fakat dere üzerine yapılan ya da yapılmak istenen Baraj ve Hidroelektrik Santralleri (HES) ile birlikte Gelevera Deresi kurutulup yok edilmektedir.

13 Kasım 2003 tarihinde Karaovacık, Gelevera ve Kavraz Dereleri üzerinde yapılan HES Projelerine ilişkin ÇED Olumlu Kararını yargıya taşıyan vatandaşlarımız, Ordu İdare Mahkemesi'nin verdiği yanlış kararı Danıştay'a taşımış olsalar da Danıştay tarafından mahkeme kararının onanması, Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvurunun reddedilmesiyle birlikte cesaret alan şirketler, Gelevera Vadisine yeni HESler inşa ederek doğayı talan anlayışı ile zengin olmaya son sürat devam etmektedirler.

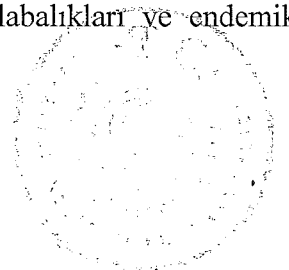
Aynı Ordu İdare Mahkemesi Gümüşdere Köyü aşağısına Gelevera Deresi üzerine inşa edilecek HES için hazırlanan ÇED Raporunu iptal etmiş olsa da bölgede bulunan Maden Ocakları ve HESleriyle ülkenin talan edilmesinde büyük emeği olan, büyük müteahhitlerin şirketlerinin çalışmasına engel olamamıştır. Şirketin aldığı ikinci bir ÇED Gerekli Değildir Raporuyla gereken desteği bulabildiği görülmektedir. Yine Ericek Köyünde iki yeni HES Projesi için de gerekli hazırlıkların yapıldığını duyuyoruz.

Ülkemizin enerji ihtiyacı, kaynaklarımızın değerlendirilmesi, yenilebilir enerji, bölgede sağlayacağı istihdamla halkın desteği kazanılmaya çalışılmak istense de HES projeleri, Taş ve Maden Ocakları bahsedilen faydaların hiçbirisini ne ülkemize ne de kentimize sağlayamamıştır. Yoksulluk, işsizlik sonucu büyük göç veren bölge insanımıza istihdam sağlamadığı gibi ülkemizin enerji ihtiyacının çözümüne sağlayacağı sınırlı katkının da kendisinden alınanları geri getirmeyeceğini kısa sürede göstermiştir.

Piyasa düzeni ve sermayeye teslim edilen eşsiz doğamızda yaratılan tahribatların onarılamayacak seviyeye gelmesi, kaybedilen ve geri getirilemeyecek doğal zenginliğimizi, derelerimizi, ırmaklarımızı ve hiç faydalanamadığımız turizm potansiyelimiz de heba edilmiş durumdadır. Zengin olması istenen kişiler zengin olurken, bölge insanı, talan edilen kaynaklarıyla birlikte daha da yoksullaştırılmıştır.

AKP iktidarıyla birlikte görünen tek şey; Giresun'un her taşma toprağına değer katacağız denilerek, deresinde rafting, yaylalarında doğa yürüyüşü yapılacak denilen ve duyurusu yapılan ne kadar akarsu, ırmak, dere varsa bugün hepsi HES projeleriyle yavaş yavaş yok edilmektedir. Bu sebeple artık hiçbir yetkili merci tertemiz akan sularımızda rafting yapmaktan, kırmızı benekli alabalıkları ve endemik bitkileri korumaktan söz edememektedir.

Buna ilişkin olarak;

- 1- Espiye ilçemizde bulunan hangi dere ya da ırmak üzerinde kaç HES vardır? Bu HESlerden kaç faaliyetine devam etmektedir? Kaç proje aşamasındadır? Kaç için ÇED Raporu sonucu beklemektedir?
- 2- Ülke genelinde faaliyetine devam eden kaç HES vardır? Bu HESlere eklenmesi planlanan yeni HES projelerinin ÇED Raporları yapılmış mıdır? Yapılmış ise uygun değildir raporu verilen kaç ÇED raporu vardır? Uygun değildir raporu verilen HES projeleri içinde yapılmış olan var mıdır?
- 3- Giresun ilinde Olumlu ÇED Raporu verilmeyen kaç HES Projesi vardır? Olumlu ÇED Raporu verilmemesinin gerekçeleri nelerdir?
- 4- Yapımı gündeme gelen son HES projesi için ÇED gerekli olmadığı yönünde hazırlanan rapor hangi gerekçelere dayanmaktadır?
- 5- Bölgenin can damarı niteliğinde olan dere üzerinde yer alan projeler için ÇED gerekli değildir raporu doğrudan alınacak ÇED olumlu raporundan daha vahim değil midir? Doğa ve tabiat harikası bölgede bulunan Maden Ocakları ve HES işletmelerinin ÇED raporuna dahi ihtiyaç duymadan ruhsat almaları çevreye ve insanımıza bir hakaret değil midir?
- 6- Giresun'un birçok deresi talan edilirken ÇED gerekli değil raporuyla yaratılan tahribat bölgeye verilen zararın önemsizmeyeceğinin birer yazılı belgesi niteliğinde değil midir?
- 7- Gelevera Deresinin Yedideğirmenler Tabiat Parkı, Akkaya, Avluca Kalesi, Tarihi Ericek Köprüsü ve Dündür - Çeküşük İstikametli Tarihi Taş Döşeli Yayla Yoluyla birleştirilerek, bir bütün halinde korunması ve doğal sit alanı ilan edilmesi gereken çevresinde yaşayan vatandaşlarımız için her türlü servetten daha kıymetli bu bölgenin iktidar siyasetçileri ve bürokrasisi için bir kıymeti yok mudur?
- 8- Bölgede yer alan dere üzerinde yer alan kemer köprüler, tarihi çeşmelerin onarılarak korunması için çalışma neden yapılmamaktadır?
- 9- ÇED Raporlarının olumlu çıkması için bilirkişileri ya da mahkemeleri etkileyecek ya da yönlendirecek her hangi bir açıklama yapılmış mıdır? Yapılmış ise bahsi geçen bu baskı ve yönlendirmeler kim ya da kimler tarafından, kimlerin talimatıyla yapılmıştır?

CEVAP

Kurulu gücü 1 MW ve üzeri olan HES projeleri ÇED Yönetmeliği'ne tabi olup söz konusu projeler, ÇED sürecinde ilgili kurum ve kuruluşlardan oluşan kapsamlı bir inceleme değerlendirme komisyonu marifetiyle değerlendirilmektedir. Bakanlığımız tarafından ÇED Olumlu veya ÇED Olumsuz Kararı verilen projeler ile gerçekleştirilmesi mevzuat açısından uygun bulunmayan projelerin listesi ise ced.csb.gov.tr web adresinde yayımlanmaktadır. Bu kapsamda, 3 adedi Giresun İli, Espiye İlçesi'nde olmak üzere ülkemiz genelinde toplam 395 adet HES projesine ÇED Olumlu kararı verilmiş, **208** adet HES projesinin ise ÇED süreçleri sonlandırılmıştır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği ekinde Ek-1 Listesinde yer alan projeler için ÇED Raporu, Ek-2 Listesinde yer alan projeler için ise proje tanıtım dosyası hazırlanarak projenin olumlu/olumsuz çevresel etkileri incelenmektedir. Projeler için ÇED Gerekli Değildir kararı verilmiş olması çevresel etkilerinin incelenmediği anlamına gelmemektedir. ÇED Raporunda ve proje tanıtım dosyasında faaliyetin olumsuz çevresel etkilerine karşı alacağı önlemleri içeren ve yerine getirilmesi gereken taahhütler yer almaktadır. "ÇED Olumlu" veya "ÇED Gerekli Değildir" kararı izin niteliği taşımamakta olup, faaliyete başlamadan önce ilgili kurumlardan gerekli izinlerin alınması gerekmektedir.